

KISA KLASİKLER / 80

CAMILLO BOITO

Senso

Kontes Livia'nın
Gizli Not Defteri

ÇEVİRİ: ÖZGE PARLAK TEMEL

♥ can
klasik

CAMILLO BOITO

SENSO

KONTES LIVIA'NIN GİZLİ NOT DEFTERİ

Can Klasik

Senso: Kontes Livia'nın Gizli Not Defteri, Camillo Boito

İtalyanca aslından çeviren: Özge Parlak Temel

Senso: Dallo scartafaccio segreto della contessa Livia

İlk (bu çeviride kaynak alınan) baskı: *Senso: Nuove storielle vane*, Fratelli Treves Editori, Milano, 1882

© 2023, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mayıs 2023, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 4000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Nükhet Polat

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak illüstrasyonu: Ayşenur Dinler

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No: 16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-6062-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

CAMILLO BOITO
SENSO

KONTES LIVIA'NIN GİZLİ NOT DEFTERİ

ÖYKÜ

İtalyanca aslından çeviren

Özge Parlak Temel

♥can

CAMILLO BOITO, 1836'da Roma'da doğdu. Venedik Güzel Sanatlar Akademisi'nde mimarlık eğitimi aldı. Milano'daki Brera Güzel Sanatlar Akademisi dahil olmak üzere İtalya'nın önemli akademilerinde mimarlık dersleri verdi. Yazarlık kariyeri ise dergi ve gazetelerde yayımlanan mimarlık ve restorasyon makaleleriyle başladı. İtalya'nın önemli yapılarında yaptığı başarılı restorasyon çalışmalarıyla bilinen mimar, öyküleriyle de tanınmaya başladı. *Notte di Natale* (Noel Gecesi) adlı psikolojik gerilim öyküsü Evgueni Mlodik tarafından 2012'de *Christmas Eve '45* adıyla kısa filme çekildi. 1882'de yazar olarak ün kazandığı *Senso*'yu yayımladı. Bu en bilinen eseri birden çok filme uyarlandı. 1914'te Milano'da öldü.

ÖZGE PARLAK TEMEL, Ankara'da doğdu. Ankara Üniversitesi İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan mezun oldu. İtalya'da Siena ve Perugia üniversiteleri ile Milano Katolik Üniversitesi'nde İtalyan dili ve edebiyatı üzerine eğitim gördü. Yüksek lisansını ve doktorasını Ankara Üniversitesi İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda tamamladı. Dante Alighieri'nin *İlahi Komedya*'sından Giuseppe Tomasi di Lampedusa'nın *Leopar*'ına kadar İtalyan edebiyatının çeşitli yazarları üzerine makaleler yayımladı. Stefano Benni'nin *Tatlı Hayat*, Dino Buzzati'nin *Yedi Ulak* ve *Fırçanın Ucundaki Hikâyeler* adlı yapıtlarıyla Giovanni Ricci'nin *Akdeniz Hikâyeleri: Ortaçağ ve Modern Çağ Arasında Kültürlerin Buluşması* adlı derleme yapıtını İtalyancadan Türkçeye çevirdi. 2005'te bu yana doktor öğretim görevlisi olarak Hacettepe Üniversitesi'nde çalışıyor.

Uzun zamandır bastırđı tutkunun o boğuk sesiyle küçük avukat Gino dün sarı salonumda kulağıma Şöyle fısıldıyordu: “Bana merhamet edin kontes: Kovun beni, uşaklarınıza bir daha beni içeri almamalarını emredin; ama Tanrı aşkına bu ölümcül belirsizlikten kurtarın beni, ne olursunuz söyleyin, size dair bir umut besleyebilir miyim?” Zavallı genç bunları söyleyip ayaklarına kapanırken ben umursamaz bir edayla dimdik aynada kendime bakıyor, tek bir kırışıklık bulmak için dikkatle yüzümü inceliyordum. Lüle lüle saçlarımın döküldüğü alnım, bir kız çocuğunki kadar düz ve parlaktı; geniş burun deliklerimin kenarlarında, dolgun kırmızı dudaklarımın üstünde tek bir çizgi bile yoktu. Açtığımda ışıl ışıl dalgalanarak kar gibi beyaz omuzlarıma dökülen mürekkep karası uzun saçlarımda tek bir beyazlamış tele dahi rastlamamıştım hiç.

Otuz dokuz yaş!.. Bu korkunç rakamı yazarken ürpeliyorum.

Uzun parmaklarımla, avukatın bana dokunmak için uzattığı sıcak eline hafifçe vurup kapıya doğru gittim; ancak hangi duygunun dürtüsüyle bilmiyorum (hiç şüphesiz, takdire şayan bir acıma ve dostluk duygusuydu) eşikte durup arkamı döndüm ve sanırım şöyle mırıldandım: “Umut besleyebilirsiniz.”

Gururumun çig̃nenmesine ihtiyacım vardı. Ruhumu kemiren, ancak bedenime neredeyse hiç dokunmayan o huzursuzluk hissi, güzelliğime olan aşırı düşkünlüğümle iç içe geçip duruyor. Tek tesellim aynam.

Artık buruk bir şehvetle anımsadığım on altı yıl önceki yaşadıklarımı kaleme alarak bir başka teselli daha bulmayı umuyorum. Üç kilitle gizli kasama kilitlediğim bu not defterini hiç kimse görmeyecek. Yazmayı bitirir bitirmez de defteri yakıp küllerini savuracağım; eski anıları kâğıda yazmak elbette bu burukluğu ve acıyı hafifletmeye yarayacak. Geçmişin o bunaltıcı döneminde yaşadığım her eylem, her sözcük ve bilhassa her utanç belleğime kazınmış; sürekli geriye dönüp hâlâ kapanmamış yaranın derin kesiklerini arıyorum. Hissettiğim şey acı mı yoksa heyecan mı, tam olarak bilemiyorum.

Şüpheyi, ikiyüzlülüğü, sırları bir yana bırakıp yalnızca kendine içini dökmek, aptalca toplumsal geleneklerin açıklamayı daha da zorlaştırdığı kendi bayağılıklarımız konusunda bile anıların gerçekliğine saygı duymak ne büyük mutluluk! Solucanlar ve pis kokular (elbette dışkılar) arasında yaşayan, ancak çamura battıkça daha da yükseğe çıktıklarına inanan münzevi ermişlerle ilgili bir yazı okumuştum. Tıpkı onlar gibi benim ruhum da aşağılandıkça yüceliyor. Başka kadınlara hiçbir şekilde benzemediğimi gördükçe kibirleniyorum: Bakışım hiçbir gösteriden korkmuyor; zayıflığımda korkusuz bir güç var; Parini'nin bir şiirinde sözünü ettiği, başparmaklarını toprağa çeviren eski Romalı kadınlar gibiyim... Çok iyi hatırlamıyorum ama şiiri okuduğumda şair sanki beni ima ediyormuş gibi bir izlenime kapıldığımı biliyorum.

Bir tarafta capcanlı anıların ateşi, diğer tarafta ise yaşlılık korkusu olmasa mutlu bir kadın olacağım.

Yaşlı, halsiz kocamın bana güveni tam, istediğim kadar para harcamama ve ne istersem onu yapmama izin

veriyor; Trento sosyetesinin önde gelen kadınlarından biriyim; etrafımda bana kur yapanlar hiç eksik olmuyor, yakın arkadaşlarımla kışkırtıcıları ise azalmak bir yana, gün geçtikçe daha da artıyor.

Yirmi yaşındaydım ve haliyle çok daha güzeldim. Yüzümün ifadesi değiştiğinden ya da vücudum cansız ve daha az kıvrımlı görüldüğünden değil, o zamanlar gözlerimde öyle bir alev vardı ki, gitgide sönüyor artık. Dikkatle baktığımda gözbebeklerimin karasının yoğunluğu sanki biraz azalmış gibi geliyor bana. Felsefenin temel amacı insanın kendisini tanımasıdır derler: Uzun yıllardan beri büyük bir heyecanla kendimi her saat, her dakika dikkatle incelediğim için kendimi çok iyi tanıdığımı, bu yüzden de kendimi mükemmel bir filozof ilan edebileceğime inanıyorum.

Güzelliğimin doruğuna (bir kadın serpilirken en iyi görüntüsüne ulaştığı kısa süren bir dönem olur daima) Venedik'te yirmi iki yaşına henüz bastığımda ulaştığımı söyleyebilirim. 1865 yılının Temmuz'uydu. Birkaç gün önce evlenmiş, balayına çıkmıştım. Dedem olabilecek yaşta kocama acıma ve küçümseme karışımı bir ilgisizlikle yaklaşıyordum: Altmış iki yaşındaydı, koca göbeğiyle güya enerjik bir şekilde dolaşıyordu; seyrekleşmiş saçlarını ve gür bıyıklarını yastıklarda büyük sarımtırak lekeler bırakan pis kokulu bir yağla boyuyordu. Diğer taraftan genç karısına karşı kendince saygı gösteren, içki masalarında eğlenmeyi seven, yeri gelince küfür eden, iflah olmaz bir biçimde tütün içen, soyluluğuyla böbürlenilen, zayıfları ezip güçlülerden korkan, sürekli müstehcen hikâyeler anlatan, ne cimri ne savurgan kendi çapında bir adamdı. Beni koluna takıp kasılarak yürür, ancak San Marco Meydanı'nda cilveli cilveli gülümseyerek yanımdan geçen basit kadınlara da bakmayı ihmal etmezdi; bir yandan hoşuma giderdi bu durum. Onu bu

kadınlardan birinin kollarına seve seve atıp ondan kurtulabileceğimi düşünürdüm, yine de ağırıma giderdi.

Onunla evlenmeye aniden karar verdim, hatta bunu isteyen bendim. Ailem dengi dengine olmayan bu evliliğe karşı çıkmıştı; doğrusunu söylemek gerekirse zavallı adam da zaten benimle evlenmek için yanıp tutuşmuyordu. Ne var ki ben evde koca beklemekten artık bıkmıştım: At arabalarım, mücevherlerim, kadife elbiseleirim, bir sanım ve en önemlisi de özgürlüğüm olsun istiyordum. Bir bakışım yetmişti kontun koca göbeğinin ardındaki kalbini tutuşturmaya; kalbi bir tutuştuktan sonra beni elde edene kadar bir daha huzura erememişti, ne çeyizimin az oluşunu önemsemişti ne de geleceği düşünmüştü. Papazın önünde kararlı bir sesle “evet” demiştim ben de. Yaptığım şeyden hoşnuttum, bunca yıl sonra bugün bile bundan pişmanlık duymuyorum. Doğrusunu söylemek gerekirse ruhumu birdenbire açtığım ve ilk kez kör bir tutkunun esiri olduğum o günlerde bile bundan pişmanlık duymam gerektiğini düşünmüyordum.

Yirmi iki yaşım bitene dek kalbimin kapıları kapalıydı. Duygusal aşkın pohpohlamalarına karşı koyamayan kız arkadaşlarım bana imreniyor, saygı duyuyorlardı: Soğuk duruşumu, iltifatları ve süzgün bakışları küçümseyen umursamaz davranışlarımı mantıklı ve güçlü yanımın ağır basmasına bağlıyorlardı.

Henüz on altı yaşındayken bizim oralı, yakışıklı bir gencin bana ilgisiyle dalga geçip onu küçümsediğim için bir hayli ünlenmiştim. Bu olaydan sonra zavallı genç intihara kalkışmış, iyileşince de Trento'dan Piemonte'ye kaçıp gönüllü olarak orduya katılmış, sonra da, hangisi olduğunu hatırlamadığım 1859 savaşlarından birinde ölmüştü. Pişmanlık duymak için fazlasıyla gençtim o zamanlar; zaten Avusturya hükümetine asker ya da memur olarak sadakatle hizmet eden ailem, akrabalarım ve

tanıdığım herkes de o ateşi başına vurmuş zavallının ölümünün ardından, “İyi olmuş,” demekten başka diyecek bir şey bulamamışlardı.

Venedik’te yeniden dünyaya geliyordum. Güzelliğimin doruğundaydım. Bana baktıklarında erkeklerin gözlerinde bir arzu kıvılcımı çakıyordu; görmeden bile bana yönelen bakışların ateşini hissediyordum. Kadınlar da uzun uzun dikkatle yüzüme bakıyorlar, sonra da tepeden tırnağa imrenerek süzüyorlardı beni. Bir kraliçe, bir tanrıça edasıyla gülümsüyordum. Gururum okşandıkça iyi kalpli, anlayışlı, arkadaş canlısı, tasasız, tatlı dilli oluyordum: Başarımlarımın büyüklüğü neredeyse alçakgönüllü görünmemi sağlıyordu.

Tirol soylularının temsilcilerinden biri olarak Innsbruck Parlamentosu’nda yer alan kocam, imparator vekilinin yemeklerine ve toplantılarına davet ediliyordu benimle birlikte. Kollarım çıplak, boynum ve memelerim hafifçe açık, upuzun kuyruklu tülden ve dantelden bir elbise ve başımda yaprakları zümrülden büyük bir yakut çiçekle salona girdiğimde etrafımda bir koşuşturma hissediyordum. Sevinçten yüzüm pembeleşiyordu; hiç kimseye bakmadan ağır, kendinden emin, sade adımlarla yürüyordum; ev sahibesi beni karşılayıp yanında oturmaya davet ettiğinde ise donakalmış insanların bakışlarından sanki utanıp gizlenmek istiyormuşum gibi yelpazemi yüzüme yaklaştıırıp sallıyordum.

Eğlencelerden, serenatlardan hiç eksik olmuyordum. San Marco Meydanı’ndaki Caffè Quadri’de etrafımda hep uydularımdan oluşan bir bulut vardı; yeni bir gezegenler sisteminin güneşiydim adeta: Gülüyor, şakalaşıyor, iç çekerek, şiir okuyarak kalbimi fethetmeye çalışanları alaya alıyor, zapt edilemez bir kale gibi duruyordum, yine de kimsenin cesaretini kırmamak için fazla da elde edilemez izlenimi vermemeye çalışıyordum. Bana kur yapan-

Geçmişin o bunaltıcı döneminde yaşadığım her eylem, her sözcük ve bilhassa her utanç belleğime kazınmış; sürekli geriye dönüp hâlâ kapanmamış yaranın derin kesiklerini anyorum. Hissettiğim şey acı mı yoksa heyecan mı, tam olarak bilemiyorum.

Camillo Boito'nun 1882'de yayımladığı *Senso*, arka planında III. İtalyan Bağımsızlık Savaşı'nın sürüp gittiği bir sadakatsizlik öyküsüdür. Anlatıya adını veren bu sözcük, İtalyancada duygu, his, şehvet gibi anlamlara gelir. İhtiyar kocasıyla mutsuz bir evlilik sürdüren, güzelliğine ve güzelliklere düşkün Kontes Livia etkileyici Teğmen Remigio Ruz'a gönülünü kaptırır. Ancak genç adamın aşkı Livia'nın sahip olduğu her şeyi feda etmesine ve yüzleşeceği utanca değecek bir aşk değildir. Aşk ve tutku yerini böylece öfkeli bir intikam arayışına bırakır.

19. yüzyılın *femme fatale* tiplemesinin çarpıcı bir örneğini okurla buluşturan, Luchino Visconti ve Tinto Brass gibi yönetmenlere de ilham olan *Senso*, edebiyat eleştirmenlerince yazarın en başarılı eseri olarak kabul edilir.

#kısaklasikler #italyanklasikleri #sadakatsizlik #utanç #intikam #şehvet

Kapak illüstrasyonu: Ayşenur Dinler

 can

 canyayinlari.com | | | canyayinlari

öykü

ISBN 978-975-07-5062-4

9 789750 760624